

kwartaal

3

jaar

1989

**Kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst**

ministerie van binnenlandse zaken

Nr. 2110.419

KWARTAALOVERZICHT
BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST
3e KWARTAAL 1989

INDEX KWARTAALOVERZICHT 3e KWARTAAL 1989

I. **ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN**

- Spionage Wereldwijd
- DDR-inlichtingenactiviteiten

II. **ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN**

- 13e Wereldjeugdfestival in Pyongyang onoverzichtelijk en verdeeld
- De betekenis van de Tweede Kamerverkiezingen voor extreem links en rechts

III. **VRIENDSCHAPSVERENIGINGEN**

- Vriendschapvereniging Nederland-DDR in problemen

IV. **POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME**

- Activistisch verzet tegen genetische manipulatie
- North Atlantic De-Fence Movement
- European Festivities
- Festival "Europa tegen de stroom in"

V. **TERRORISME**

- De Palestijnen in Nederland

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

Spionage wereldwijd

Bij de jongste zuiveringen in de Sovjet-Unie is in september de positie van het KGB aanzienlijk versterkt.

Moest voormalig KGB-voorzitter CHEBRIKOV zijn plaats in het Politburo afstaan, zijn opvolger KRYUCHKOV trad als volwaardig lid toe tot dit hoogste Sovjet-orgaan.

KRYUCHKOV's voormalige KGB-collega PUGO werd kandidaat-lid van het Politburo. PUGO was in het begin van de jaren tachtig in Letland voorzitter van het KGB, waarin hij de rang van generaal-majoor bereikte.

In die periode voerde hij een verbeterde strijd tegen de dissidenten in deze Baltische republiek.

"Inlichtingenwerk is een spel zonder regels. Maar ik vind dat er overal fatsoen moet zijn, ook in ons beroep".

Een citaat uit een interview dat KGB-voorzitter KRYUCHKOV onlangs gaf aan een Sovjetrussisch blad.

Het valt overigens zeer te betwijfelen of de term "fatsoen" wel van toepassing is op de inlichtingenactiviteiten die in dit derde kwartaal-overzicht zijn opgenomen.

Nederland

In een toelichting op de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zegt demissionair Minister Van DIJK dat de activiteiten van de Oostblok-inlichtingendiensten in Nederland sterk zijn toegenomen.

Minister Van DIJK noemt in dit verband met name de Sovjetrussische inlichtingendiensten KGB en GRU.

Verenigde Staten

Op 27 juni meldde de "Krasnaya Zvezda", de Sovjetrussische legerkrant, het overlijden van "Mikhail Yevgenyevich ORLOV (Glenn Michael SOUTHER)".

De overlijdensannonce was ondertekend door de directie van het KGB en "kameraden van het werk". "ORLOV" werd geprezen voor zijn werk voor het KGB.

Veiligheidsofficials en leden van het Amerikaanse congres maken zich in toenemende mate bezorgd over de bereidheid van lager-geplaatste militairen en ambtenaren om tegen betaling geheimen aan het Oostblok te verkopen.

Van een lager-geplaatste ambtenaar is uiteraard geen sprake in de spionage-affaire rond de voormalige tweede man van de Amerikaanse ambassade te Wenen, Felix BLOCH.

De 54-jarige BLOCH zou aan het einde van de zeventiger jaren contacten met het KGB hebben onderhouden.

Zelden heeft de internationale pers zoveel aandacht aan een spionage-affaire besteed, waarin overigens de bewijslast de FBI zeer zwaar op de maag lijkt te liggen.

Onvrede over het feit dat hij na ruim dertig jaar trouwe dienst nog steeds de rang van ambassadeur niet had bereikt zou aan de basis van deze spionage-affaire liggen. Ondanks de veelheid aan persberichten in deze zaak is vooralsnog onduidelijk wat de aard van de informatie is die BLOCH de Sovjets in handen zou hebben gespeeld. De Amerikaanse diplomaat heeft tot dusverre alle beschuldigingen van de hand gewezen en weigert iedere medewerking met de FBI. Volgens Sovjet-woordvoerder kwam de naam BLOCH hem op inlichtingengebied "niet bekend" voor!

Eind juli leken de Amerikaanse autoriteiten een nieuwe spionage-zaak op het spoor te zijn. De 33-jarige tot Amerikaan genaturaliseerde Tsjechoslovaak , kapitein bij de Amerikaanse luchtmacht, werd verdacht van het doorspelen van gerubriceerde gegevens naar een Oostblok-inlichtingendienst. , die werkzaam is bij de Electronics Security Command post op het vliegveld Tempelhof in West-Berlijn, zou tijdens een routine polygraph-test door de spionage-mand gevallen zijn. Pentagon officials haastten zich begin augustus te verklaren dat de tegen gerezen verdenkingen "prematuur" waren en ten onrechte in de publiciteit waren gebracht. De "zaak" leek daarmee afgedaan.

De Amerikaan Clyde Lee CONRAD zal in West-Duitsland berecht worden wegens spionage ten behoeve van de Hongaarse inlichtingendienst. CONRAD heeft onder meer informatie verschaft over atoomraketten op Westduitse bodem.

CONRAD werd in augustus 1988 in West-Duitsland gearresteerd. Hij kan maximaal levenslang krijgen. In het eerste kwartaaloverzicht van 1989 werd reeds melding gemaakt van deze omvangrijke spionage-zaak.

Ook in deze verslagperiode kwam de COCOM in het nieuws. , hoofd Strategische Technologie Politiek bij Buitenlandse Zaken-Washington, sprak zich eind juli uit voor handhaving van de COCOM-regels. De Sovjetbeloftes met betrekking tot troepenverminderingen geven zijns inziens vooralsnog geen aanleiding tot afschaffing van COCOM. Aanpassen aan veranderende omstandigheden blijft evenwel mogelijk.

West-Duitsland

Eind augustus berichtte de pers dat een Oostduits echtpaar in West-Duitsland in staat van beschuldiging was gesteld wegens spionage voor de Sovjet-Unie. Het echtpaar zou van augustus 1983 tot maart 1984 informatie hebben geleverd over militaire oefenterreinen, kazernes, vliegvelden en troepenbewegingen.

Drie computerkrakers zullen zich binnenkort in Karlsruhe moeten verantwoorden wegens spionage voor de Sovjet-Unie. Het drietal wordt ervan verdacht strategisch belangrijke gegevens te hebben gestolen uit militaire en industriële computersystemen in de Verenigde Staten, West-Europa en het Verre Oosten, zulks ten behoeve van het KGB.

Goed nieuws voor West Duitsers die gespioneerd hebben c.q. nog spioneren voor een Oostblok-inlichtingendienst: Minister ENGELHARD van Justitie heeft amnestie beloofd voor diegenen die zich vrijwillig melden bij de Westduitse contra-spionagedienst. "Het tonen van morele moed en van vertrouwen in onze veiligheidsdienst zal worden beloond" aldus de Minister.

De Westberlijnse CDU-afgevaardigde LUMMER kwam begin september in het nieuws vanwege zijn relatie met de 25-jarige DDR-"spionne" Suzanne RAU. Het bericht werd wereldkundig gemaakt door Der Spiegel dat wist te melden dat LUMMER zou zijn gechanteerd met brieven en compromitterende foto's.

Naar het zich thans laat aanzien zal het in dit vermeende geval van "human intelligence" niet eenvoudig zijn voor de Westduitse procureur-generaal om het sluitende bewijs voor spionage te leveren.

Een andere CDU-afgevaardigde FRANKE, trad begin september af als voorzitter van het Verfassungsschutz-comite van het Westberlijnse parlement nadat bekend was geworden dat hij in de jaren zestig contacten had onderhouden met een later ontmaskerde Oostblok-agent.

Ieder jaar is er een aantal malen sprake van het ruilen van spionnen. Ditmaal is het de Westduitse krant Die Welt die weet te melden dat er een grootscheepse spionnenruil in voorbereiding zou zijn, waarbij maar liefst negen landen betrokken zouden zijn: de USSR, de USA, de BRD, de DDR, Groot-Brittannië, Israël, Irak, Zuid-Afrika en Noorwegen.

Zweden

Zweden verklaarde in de verslagperiode de Sovjet-consul , verantwoordelijk voor Wetenschap en Techniek en Cultuur, persona non grata.

, evenals zijn voorganger een geïdentificeerde KGB-officier, maakte zich schuldig aan industriële spionage.

Het Zweedse blad Expressen meldde eind augustus dat de Zweedse inlichtingendienst van mening zou zijn dat de Sovjet-Unie op de hoogte is geweest van de geplande moord op de Zweedse Premier Olaf PALME in 1986. De Zweedse inlichtingendienst zou tot deze conclusie gekomen zijn na een analyse van het gedrag van een geïdentificeerde GRU-officier. De betrokken Sovjet-diplomaat bleek te zijn afgeluisterd. Bronnen binnen de Zweedse inlichtingendienst zouden de conclusie van Expressen gedeeltelijk hebben bevestigd. Sovjet-ambassadeur PANKIN, die tegen het afluisteren protesteerde, noemde het idee dat iemand in de Sovjet-Unie op de hoogte zou zijn geweest van de moord op PALME "krankzinnig" en "onfatsoenlijk".

DDR-inlichtingenactiviteiten

Uittocht uit de DDR

Door de media wordt reeds geruime tijd veel aandacht besteed aan de uittocht van DDR-burgers naar het Westen. Beelden en verhalen geven ons een indruk van de omstandigheden waaronder deze mensen hun land hebben verlaten om in het vrije Westen een nieuw bestaan op te bouwen. Of er nog lang sprake zal zijn van deze exodus is de vraag, daar de DDR-overheid inmiddels enige tegenmaatregelen heeft getroffen. In hoeverre deze maatregelen effectief zullen zijn, zal de nabije toekomst moeten uitwijzen. De algemeen heersende mening is echter dat de DDR slechts met interne politieke veranderingen het verlangen naar een toekomst in het Westen van haar, voornamelijk jonge, burgers kan ombuigen.

Gat in IJzeren Gordijn

Doordat de Hongaarse autoriteiten de afbraak van het IJzeren Gordijn tussen Hongarije en Oostenrijk toestonden, werd in feite de mogelijkheid gecreëerd, die duizenden Oost Duitsers in staat stelde naar het vrije Westen te vluchten. De afbraak werd geëffectueerd in het hoogseizoen van de vakantie, waardoor veel DDR-burgers in andere Oostblokstaten verbleven. Toen eenmaal de eerste Oostduitse vluchtelingen met succes het Westen hadden bereikt, namen velen alsnog het besluit om te trachten via deze, maar ook andere, wegen naar het Westen te geraken. Zelfs de DDR-autoriteiten zagen zich op een gegeven moment gedwongen mee te werken aan een humanitaire oplossing. Zij gaven toestemming voor het vertrek uit Praag van enige duizenden DDR-burgers die daar in - en om de Westduitse ambassade verbleven. De burgers werden met Oostduitse treinen over Oostduits grondgebied naar West-Duitsland vervoerd.

Uiteraard heeft de DDR-overheid ook haar maatregelen genomen om te trachten de exodus te stoppen. Zo is er een visumplicht ingevoerd voor Tsjecho-Slowakije, waardoor DDR-burgers alleen nog met toestemming naar dat land mogen reizen.

Opvang in de BRD

Vrijwel alle naar het Westen gekomen DDR-burgers worden overgebracht naar de Westduitse opvangcentra. Hier worden zij wegwijds gemaakt en direct voorzien van een Westduits paspoort. Na het vervullen van de nodige formaliteiten kunnen de nu ex-DDR-burgers zich als Westduitser naar eigen inzicht en wens vestigen in de BRD.

Vanuit inlichtingen-oogpunt bekeken, ligt het voor de hand te veronderstellen dat het MfS gebruik maakt van deze exodus om te trachten agenten naar het Westen te sluizen.

Mogelijk ook zullen Oostduitsers, die door het MfS op enig moment zijn aangesproken, de gelegenheid willen benutten schoon schip te maken.

Situatie in Nederland

Voor zover de ervaringen tot nu toe strekken, zijn er geen aanwijzingen dat grote aantallen ex-DDR-burgers van plan zijn door te reizen naar Nederland.

Dat er op kleine schaal een overloop zal plaatsvinden, is echter wel aannemelijk.

Aangezien deze DDR-burgers, behalve in het zeer incidentele geval dat zij rechtstreeks naar Nederland zijn gekomen, in het bezit zijn van een Westduitse nationaliteit kunnen zij recht doen gelden op hun EG-status. Dit betekent dat zij bij aanmelding in Nederland, indien zij reeds over een werkgever beschikken, in het bezit gesteld kunnen worden van een vergunning tot verblijf. Op deze wijze verloopt hun registratieve in-trede in de Nederlandse maatschappij zonder problemen.

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

13e Wereldjeugdfestival in Pyongyang onoverzichtelijk en verdeeld

Van 1 - 8 juli werd afgelopen zomer in de Noordkoreaanse hoofdstad Pyongyang het 13e Wereldjeugdfestival (WJF) gehouden. Het festival kwam vooral in het nieuws door de moeilijkheden die ontstonden toen een deel van de festivalgangers een veroordeling probeerde te bewerken van de repressie in China die enkele weken eerder met de gebeurtenissen op het Tiananmen-plein in Beijing werd ingezet.

Het Wereldjeugdfestival was van oorsprong bedoeld als middel tot het coördineren van de activiteiten van de internationale jeugdbeweging. Of, in de woorden van voormalig voorzitter van het Sovjetcomite van jeugdorganisaties (KMO), Vladimir AKSYONOV: de festivalbeweging vormt "een krachtig middel om de brede massa's van de jonge generatie tot sociale en politieke activiteit te brengen"* .

Precieser gezegd, ging en gaat het er daarbij om dat die activiteit georiënteerd is op, c.q. een ondersteuning vormt van de politiek van de Sowjet-Unie en daarbij afgestemd is op het werk van de andere internationale, communistisch gecontroleerde mantelorganisaties. Het WJF wordt dan ook georganiseerd door de World Federation of Democratic Youth (WFDY) en de International Union of Students (IUS) gezamenlijk, twee organisaties die zich met hun communistisch gedomineerde leiding voortdurend hebben laten kennen als eenzijdige pleitbezorgers van de politiek van Moskou: eind jaren '40 in het conflict tussen STALIN en TITO, door voor STALIN te kiezen, in de jaren '50 door zich tegenover de Hongaarse opstand aan de kant van Moskou op te stellen, in de jaren '60 door kritiek op de WP-inval in het Tsjechoslowakije van de hervormingsgezinde DUBCEK achterwege te laten, eind jaren '70 door de Sovjetinval in Afghanistan te billijken en in de jaren '80 door in feite alleen de Sovjet ontwapeningsvoorstellen te steunen en die van NAVO-kant te negeren of daarop kritiek te leveren.

Het feit dat de festivals vanaf het begin in belangrijke mate door Moskou werden gefinancierd - ook voor wat betreft het WJF in Pyongyang was de Sovjet-Unie voorzover bekend de grootste contribuant - heeft in dit verband eveneens betekenis voor opstelling en karakter van de festivals.

De anti-Westerse gerichtheid van de festivals komt verder op een meer algemene manier tot uiting in de vaste festivalslogan "Anti-imperialistische Solidariteit, Vrede en Vriendschap".

Daarnaast speelde ook op nationaal niveau de communistische invloed rond de festivals altijd sterk. In veel landen worden de nationale voorbereidingscomite's beheerst door communisten en dat heeft z'n invloed zowel bij de selectie van de deelnemers als bij de bepaling van de standpunten die door de delegaties worden ingenomen.

* (New Times, nr 21, mei 1985)

De behoefte aan controle, het streven om de festivals zo effectief mogelijk tot een krachtig achtergrondskoor bij de buitenlandse Sovjetpolitiek te orkestreren, blijkt tenslotte uit het feit dat vrijwel steeds hoofdsteden van communistische landen* het podium voor deze evenementen vormden. De achterliggende gedachte was blijkbaar dat daar de zaak het beste in de hand gehouden kon worden.

Pyongyang

Pyongyang paste dus in dit rijtje. De keus van de Noordkoreaanse hoofdstad sloot bovendien aan bij de in de laatste jaren sterk toegenomen belangstelling van Moskou voor Azie en het Pacific-gebied. Daarnaast toonde het rijtje hoofdsteden waar inmiddels festivals gehouden zijn, zo'n Europacentrisch karakter dat ook daarom de keus van een buiten-Europees toneel gewenst kon worden geacht. Tenslotte wilde Noord-Korea zelf graag, zowel om zich mondiaal in het algemeen te profileren, als tegenover Zuid-Korea in het bijzonder. Zeker het houden van de Olympische Spelen in Zuid-Korea - waarover het tot langdurig touwtrekken tussen Seoul en Pyongyang kwam, met als eindresultaat dat dit grootste sportevenement ter wereld geheel naar het zuiden ging - versterkte de behoefte van het Noordkoreaanse regime om bij wijze van revanche flink uit te pakken.

Het 13e WJF werd op die manier een groots en massaal gebeuren. Delegaties uit 170 landen, eregasten, onder wie hoge vertegenwoordigers van vele communistische partijen en een groot aantal prominenten uit derde wereldlanden, onder wie als de meest belangrijke Robert MUGABE, president van Zambia en tevens voorzitter van de beweging van niet-gebonden landen, luisterden het festival met hun aanwezigheid op. Het programma zelf omvatte een veelheid van folkloristische, culturele en sportieve evenementen. Voor Moskou - zoals al opgemerkt, een van de belangrijkste financiers van het festival - zou dit zelfs aanleiding zijn geweest om erop aan te dringen volgende festivals minder extravagant te maken.

Hoeveel aandacht er ook besteed werd aan sportieve en culturele activiteiten, waar het vooral om ging was het politieke gedeelte. Of, zoals het werd gesteld in het orgaan van de IUS, World Student News, nr. 2, februari 1989:

Het festival "is een internationale gebeurtenis van politieke aard, die erop gericht is vriendschap en solidariteit te stimuleren tussen jongeren en studenten die waar ook ter wereld strijden tegen agressie en oorlog, uitbuiting en onderdrukking en voor vrede, democratie en nationale onafhankelijkheid... Het 13e WJF zal het eerste festival zijn dat in Azië wordt gehouden en dat zal gunstige voorwaarden scheppen voor zowel de geografische verbreding van de festivalbeweging als voor de versterking en de verdere ontwikkeling ervan...".

* Achtereenvolgens in Praag (1947), Boedapest (1949), Oost-Berlijn (1951), Boekarest (1953), Warschau (1955), Moskou (1957), Wenen (1959), Helsinki (1962), Sofia (1968), Oost-Berlijn (1973), Havanna (1978) en nog eens Moskou (1985).

De thema's van het politieke program waren:

- Vrede, ontwapening, een kernwapenvrije wereld, veiligheid,
- Anti-imperialistische solidariteit, nationale bevrijding, onafhankelijkheid, soevereiniteit, sociale vooruitgang, democratie, menselijke waardigheid,
- Niet-gebondenheid,
- Economische en sociale ontwikkeling, een nieuwe internationale economische orde, buitenlandse schulden, ontwapening voor ontwikkeling,
- Bescherming van het milieu, een nieuw informatie orde en de oplossing van andere mondiale problemen,
- Rechten van jongeren, studenten en kinderen als integraal onderdeel van de mensenrechten,
- Vrouwenrechten,
- Onderwijs, wetenschap, nieuwe technologie.

Daarnaast waren er nog allerlei politieke excursies en bijeenkomsten, zoals een anti-imperialistisch tribunaal dat zich bezighield met onder meer de "misdaden van het kolonialisme, neo-kolonialisme, apartheid, zionisme, fascisme..." en met diverse andere vormen van "repressie en schending van de mensenrechten".

Ook het politieke deel leed dus aan een mate van overladenheid die het de deelnemers nogal eens onmogelijk maakte om door de bomen nog langer het bos te zien. Dat valt althans uit reacties vanuit de Nederlandse delegatie op te maken.

Duidelijk was wel de "anti-imperialistische" richting van het geheel. Behalve in zulke zaken als de congres-slogan en het hierboven genoemde tribunaal, kwam dat tot uiting in het feit dat bij verschillende gelegenheden de Verenigde Staten werden gehekelde als de bron van internationale spanning en oorlogsgevaar. Ook in de slotboodschap van het festival was er die anti-imperialistische toonzetting: Wij kunnen, aldus deze boodschap, "niet het oog sluiten voor het feit dat neo-kolonialistische uitbuiting en de heersende onrechtvaardige economische orde de hoofdoorzaak zijn van de ondraaglijke onderontwikkeling waarin de meerderheid van de mensheid leeft..." En verder: "Laten we doorgaan met strijden tegen imperialisme en alle dictaturen, tegen alle vormen van racisme, de misdaden van het zionisme, xenofobie en apartheid, repressie, exploitatie en schending van de rechten van mensen en volken".

Dat dit laatste echter selectief moest worden opgevat, bleek uit de moeilijkheden die ontstonden toen Westerse deelnemers in actie kwamen om naar aanleiding van de gebeurtenissen op het Tiananmen-plein in Beijing, een veroordeling van de repressie in China te bewerken. De Noordkoreaanse autoriteiten, die het optreden van het Chinese regime tegen de demonstrerende studenten in Beijing steeds hadden verdedigd,* deden met de organisatoren van het congres wat ze konden om anti-Chinese acties tegen te gaan. Festivaldeelnemers die naar protestbijeenkomsten wilden, werd dat onmogelijk gemaakt doordat bussen naar verkeerde plaatsen werden geleid, taxichauffeurs de weg kwijt raakten, stencilmachines niet beschikbaar waren en dergelijke.

* Deze opstelling komt ongetwijfeld voort uit de eigen zienswijze van het Noordkoreaanse bewind ten opzichte van dergelijke protestbewegingen maar het is misschien toch relevant om in dit verband te vermelden dat China een aanzienlijke financiële bijdrage aan het 13e WJF had geleverd.

Misschien niet echt verrassend maar toch zeer aandachttrekkend in deze affaire was het feit dat de tegenstelling over het al dan niet veroordelen van het Chinese regime zich niet slechts aftekende tussen de communistische en de niet-communistische deelnemers maar eveneens tussen de communisten onderling. Festivaldeelnemers uit de Sovjet-Unie, Polen en Hongarije bleken zich namelijk achter de actie tegen China te scharen, terwijl anderen, uit de DDR en Bulgarije, dat niet deden. Tot een veroordeling van de onderdrukking in China kwam het festival niet.

Pogingen van met name deelnemers uit Scandinavië om de mensenrechtensituatie in Noord-Korea zelf aan de orde te stellen stuitte op eenzelfde soort obstructie. Een spandoek met de tekst "Mensenrechten ook in Noord-Korea" past uiteraard niet in het beeld dat het Noordkoreaanse regime van de werkelijkheid heeft en de autoriteiten droegen er dan ook zorg voor dit soort uitingen zo snel mogelijk weg te werken.

Intussen waren het juist dergelijke zaken, voorop natuurlijk de deining rond de kwestie China, waarmee het festival de aandacht van de internationale en vooral de Westerse media trok.

Balans

Communistische mantel- of beïnvloedingsorganisaties hebben te maken met een ingebouwde tegenstrijdigheid. Hun doel is brede, juist ook niet-communistische groepen met zich mee te krijgen maar naarmate zij daarbij meer succes hebben, vergroten zij het kritische, tot oppositie geneigde element in hun aanhang.

Die tegenstrijdigheid valt ook waar te nemen in de WJF-beweging. WFDY en IUS weten met de festivals inderdaad een brede en met name uit de Westerse landen ook niet-communistische deelname uit te lokken, maar precies die deelname hindert het streven om de festivals te gebruiken als een effectief beïnvloedingsinstrument, hetzij ten gunste van de Sovjet-Unie, hetzij ten gunste van het communisme in het algemeen of het gastland in het bijzonder.

De gang van zaken in Pyongyang illustreert dat overduidelijk. Het kritische element onder de deelnemers zette niet alleen provocerende vraagtekens bij de situatie in Noord-Korea. Het zorgde er bovendien voor dat dit festival in de internationale beeldvorming niet verbonden werd met bijvoorbeeld de veroordeling van het zionisme, de apartheid of, om - daar - dichterbij huis te blijven, van het Zuidkoreaanse "marionetten"-regime, maar met de kwestie van de repressie in het communistische China.

Ook was het niet zo dat Noord-Korea als gastland enkel propagandistische vruchten van dit 13e WJF kon plukken. De Orwelliaanse kantjes van het regime vielen met name de Westerse jongeren op en dat leidde binnen deze groep nogal eens tot een ongunstig oordeel over het regime van KIM IL-sung. Reacties uit de Nederlandse delegatie bevestigden dat.

Het een noch het ander kan de bedoeling van de organisatoren zijn geweest. Er is daarom aanleiding om te stellen dat de "beïnvloedingswaarde" van het festival eerder als negatief dan als positief kan worden beschouwd.

Het gaat hierbij overigens wel om een Westerse perceptie. Er is reden voor de veronderstelling dat het festival van Pyongyang in de Derde Wereld een gunstiger uitstraling heeft gehad. Het al vermelde optreden van talrijke prominenten uit Derde Wereldlanden, de aandacht die in dit deel van de wereld aan het evenement gegeven werd, wijzen in die richting. Ook is het zo dat heel wat landen uit deze hoek nog altijd graag met de anti-imperialistische leuzen van het WJF instemmen en dat zij daar heel wat meer betekenis aan hechten dan aan de vraag of de onderdrukking van het studentenprotest in China nu wel of niet veroordeeld moest worden.

Toch is het de vraag of het WJF van dit anti-imperialisme zal kunnen blijven bestaan. Uitgerekend de Sovjet-Unie schijnt hieraan te twijfelen.

Nog tijdens de voorbereiding van "Pyongyang" stelde Sergej CHELNIKOV, voorzitter van het Sovjetcomité van jeugdorganisaties, dat het tijd was voor "een serieuze herevaluatie van de vraag waarvoor het festival nodig is, hoe het georganiseerd wordt, hoe het wordt gefinancierd* en andere kwesties"*** .

Enkele maanden later maakte CHELNIKOV kenbaar dat de festivalbeweging zich in de huidige situatie minder met anti-imperialistische retoriek moest bezighouden en zich meer moest laten leiden door de "noodzaak van bredere samenwerking en ...nieuw denken bij het aanpakken van de uiterst dringende globale problemen waartegenover de mensheid staat..." (World Student News, nr. 9-10, september-oktober 1988).

Met deze ideeën en terminologie sloot CHELNIKOV onmiskenbaar aan bij Sovjetleider GORBACHEV en diens streven naar toenadering tot het Westen. Even duidelijk is dat daarmee een richting aangegeven wordt waar een land als Noord-Korea weinig van moet hebben.

Interessant is dat de Nederlandse delegatie naar Pyongyang een en ander rond dit meningsverschil oppikte. Zo zouden Noordkoreaanse bronnen hebben meegedeeld dat Moskou de WFDY zou willen splitsen in twee sectoren, een "progressieve" en een "conservatieve". In de eerste zouden de jeugdorganisaties van de Sovjet-Unie, Hongarije, Polen en andere progressieve jeugdbewegingen moeten worden ondergebracht, in de tweede de jeugdorganisaties uit orthodoxe communistische landen, zowel in Europa als Azië en die uit ontwikkelingslanden.

Helemaal geloofwaardig lijkt dit niet maar het laat wel zien hoe de politiek van GORBACHEV ook op dit terrein allerlei zaken op losse schroeven heeft gezet. Nu tengevolge van het optreden van GORBACHEV de verhouding tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten steeds verder ontscerpt wordt en de desintegratie binnen het "reële socialisme" - wie gebruikt die term nog? - steeds evidentier wordt, wordt het tegelijkertijd ook steeds moeilijker om nog langer op basis van de oude, vertrouwde zwart-wit polarisatie tussen Oost en West te blijven opereren. Dat is het probleem waarmee niet alleen WFDY en IUS met hun Wereldjeugdfestival, maar waarmee alle communistisch gerichte beïnvloedingsorganisaties op het ogenblik te maken hebben.

* Die financiëring is voor Moskou kennelijk een moeilijk punt. Ook binnen de Wereldvredeesraad, een andere grote mantelorganisatie, wordt op het ogenblik de nadruk op bezuinigen gelegd.

** (WFDY News, nr. 4-5, april-mei 1988)

De Nederlandse delegatie

De uit 13 personen bestaande Nederlandse delegatie was evenals veel andere Westeuropese delegaties zeer gevarieerd samengesteld. Afgevaardigden waren er o.m. zowel van de kant van de JOVD (Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie) als van orthodox communistische zijde, uit de hoek van de minderheden (Komite Marokkaanse Arbeiders in Nederland), de homobeweging (Landelijk Homo Jongeren Overleg) en van het NCEVS (Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking). Overigens was de groep als geheel wel overwegend links gericht. Voorzover bekend speelden de Nederlanders geen opvallende rol tijdens het 13e WJF.

De betekenis van de Tweede Kamerverkiezingen voor extreem links en rechts

Socialistische Partij (SP)

Voor de Socialistische Partij (SP) is toch geen rol weggelegd in de nationale politiek. Deze conclusie kan worden getrokken na het eche van de partij bij de Tweede Kamerverkiezingen van 6 september j.l. toen zij niet meer dan 0,4% van de stemmen kreeg, hetgeen bij lange na niet genoeg was voor een kamerzetel.

Het optimisme binnen de partij voor de verkiezingen was groot. Immers, bij de in juni gehouden verkiezing voor het Europees Parlement behaalde zij nog 0,7%.

De eerste indicatie dat het ook nu weer niet zou lukken -de SP had reeds twee keer eerder zonder succes aan Tweede Kamerverkiezingen deelgenomen- werd begin september zichtbaar. Voorspelde een in juli gehouden opiniepeiling de partij nog twee zetels, uit een herhaalde peiling begin september bleek dat de SP was gezakt naar nauwelijks een zetel.

Hoe reageerde de partij op deze hernieuwde teleurstelling?

De "gewone" SP-leden, die in de verkiezingscampagne vrijwillig verplicht bijzonder actief waren geweest, toonden zich over het algemeen uiterst teleurgesteld.

Het ervaren afdelingskader reageerde flegmatisch en was veelal meer geïnteresseerd in de uitslagen binnen het eigen gebied.

De partijtop hield zich groot. Hoewel partijleider en lijsttrekker Jan MARIJNISSEN de verzuchting slaakte dat de SP geen loon naar werken had gekregen, stelde TRIBUNE-hoofdredacteur Tiny KOX dat "de wereld niet was vergaan, omdat de SP nu eenmaal goed thuis is in de buitenparlementaire politiek". Hij wees voorts op het feit, dat de partij in een aantal gemeenten veel stemmen had gewonnen ten opzichte van de verkiezingen van 1986.

Ook op de kort na de verkiezingen gehouden vergadering van het Centraal Komitee (CK) heerste geen mineur-stemming. Men toonde zich tevreden over de verkiezingscampagne. Als grote boosdoener werd aartsvijand PvdA aangewezen, die met "de loze belofte van regeringsparticipatie voor een ander beleid" potentiële SP-kiezers had weten te paaien. Het CK was er van overtuigd, dat deze kiezers snel hun vergissing zouden inzien, omdat de PvdA als regeringspartij niet meer dan een marionet van LUBBERS zal blijken te zijn. Met voldoening werd gemeld, dat de SP in de 23 gemeenten waar zij in de raad is vertegenwoordigd een forse stemmenwinst had behaald, die landelijk gezien vier zetels zou hebben opgeleverd.

Op basis hiervan werd vastgelegd, dat de komende activiteiten geheel gericht moeten worden op het behalen van een forse stemmen/zetelwinst bij de Gemeenteraadsverkiezingen van maart 1990, vooral in de gemeenten waar de SP nog niet is vertegenwoordigd. Aldus versterkt wil de partij de plaatselijke bevolking rechtstreeks "het bedrog" van de PvdA voorhouden, kiezers aan zich binden en dus op den duur de sprong naar de landelijke politiek met meer kans op succes wagen.

Verbond van Communisten in Nederland (VCN)

De inzet van het Verbond van Communisten in Nederland (VCN) bij de Tweede Kamerverkiezingen was het mobiliseren van de vele tienduizenden kiezers die eertijds hun stem uitbrachten op de kandidaten van de communistische partij en daardoor gezamenlijk vaak meerdere communistische afgevaardigden in de Kamer wisten te krijgen.

In haar campagne onder de leuze "Houdt het op rood" zette het VCN zich af tegen de, wat zij noemde liquidatie-politiek van het CPN-bestuur, dat er immers met de toetreding tot Groen Links op uit was om de CPN als communistische partij om zeep te helpen. Als tegenwicht hiertegen wilde het VCN een sterke lijst van principiële communisten presenteren waarop ook ruimte was voor een aantal teleurgestelde CPN-ers. De omstandigheden waaronder campagne gevoerd moest worden waren "uiterst moeilijk" aldus het VCN. Afgezien van de overweldigende belangstelling van de media voor de tweestrijd tussen CDA en PVDA had het VCN ook te lijden onder de aandacht voor Groen Links en de ontlukkende nieuwsgierigheid naar de SP als "principiële linkse partij".

Daarnaast speelde mee dat de recente ontwikkelingen in China en Oost Europa in de media beschreven zijn als het bewijs van het falen van socialisme in de praktijk, als het einde van de communistische beweging. Het einde van de communistische beweging, gesymboliseerd door de vorming van Groen Links, wordt daarmee als een logische consequentie voorgesteld, aldus een strijdbaar VCN.

Om dit tij te keren spande het VCN zich in voor een zelfstandige, herenigde communistische partij, en inderdaad, in Oost Groningen werd de VCN campagne in het openbaar ondersteund door enkele CPN-ers. De 7730 stemmen die het VCN uiteindelijk landelijk wist te trekken werden begroet als "een forse vooruitgang" ten opzichte van 1986 maar waren bij lange na niet genoeg om ook maar in de buurt van een Kamerzetel te geraken. Dat het VCN zich daardoor niet uit het veld laat slaan blijkt uit het slot van de verkiezingsanalyse waarin wordt aangegeven dat het VCN zich blijft beschouwen als de spil in de heropricting van de communistische partij in bedrijven en buurten. Feit is echter wel dat de communistische kiezer bij de gemeentelijke verkiezingen in Groningen, noodzakelijk na herindeling, in november aanstaande inmiddels maar liefst vier concurrerende lijsten treft, namelijk die van Groen Links, een zelfstandige CPN lijst, een lijst van het VCN en de lijst "M&M" van VCN-achtigen. Voor het VCN is er dus nog genoeg te doen de komende jaren.

Socialistische Arbeiders Partij (SAP)

Het dagelijks bestuur van de trotskistische SAP beoordeelde de dag na de verkiezingen het resultaat van haar campagne "heel positief". De 4300 behaalde stemmen betekenden ten opzichte van 1986 een winst van 700 en het bestuur schreef dit toe aan de vergroting van haar naamsbekendheid door de gevoerde kampanje. De leuze "Presenteer de rijken de rekening" was de meest duidelijke verkiezingsleus in vergelijking met de nogal "melige leuzes van de andere partijen" aldus het dagelijks bestuur.

Evenals de overige linkse splinters werd ook de SAP getroffen door de geringe belangstelling van de media die in bepaalde gevallen categorisch weigerden om ook maar een letter over de SAP te schrijven. Daarnaast had de SAP te kampen met het blijkbaar niet altijd voordelige "actie-karakter" van de partij.

Daar staat tegenover dat de SAP tijdens de campagne kennelijk contacten heeft opgedaan in steden waar men nog geen partijafdelingen heeft want men kondigt thans aan pogingen te ondernemen om deze contacten uit te bouwen tot afdelingen. Dit wordt als een positief resultaat van de verkiezingsinspanning geboekt.

Ook in SAP-kring was er weinig waardering voor PvdA en Groen Links. De PvdA werd verweten een slappe en onduidelijke oppositie te voeren: de "regeergeilheid" van een aantal PvdA kopstukken zou volgens de SAP hebben geleid tot een versterking van de positie van LUBBERS en derhalve waarschijnlijk tot voortzetting van het beleid zoals het de afgelopen zeven jaar door de regering is gevoerd.

Echt boos maakte de SAP zich over Groen Links. Zoals bekend, werd de SAP dit voorjaar door met name de CPN en de PPR afgewezen als medekandidaat voor de Groen Linkse samenwerking. Het stak dan ook bijzonder dat de SAP in een artikel in De Waarheid medeverantwoordelijk werd gesteld voor "het behoud van de meerderheid van rechts". De SAP verzette zich fel tegen deze aantijging en wees op de komende verkiezingen in Denemarken waar de Deense SAP wel wordt geaccepteerd op een te vormen eenheidslijst van klein links en waar men elkaar heeft weten te vinden in een "minimumprogram" toegespitst op concrete zaken.

De SAP zit echter niet bij de pakken neer. Men is van plan in de komende periode "de rijken de rekening te blijven presenteren. In de aktie. Van dag tot dag".

Succes voor de Centrum Democraten (CD) .

Met het behalen van een zetel bij de Tweede Kamerverkiezingen op 6 september 1989, hebben de Centrum Democraten (CD) met lijststaanvoerder Drs. H. JANMAAT een mijlpaal bereikt in de gestadige opkomst van de partij.

De in juni 1989 gehouden Europese Verkiezingen hadden met ruim 31.000 op de CD uitgebrachte stemmen, reeds aangetoond dat JANMAAT de slag om de gunst van de extreem-rechtse kiezer definitief had gewonnen van de rivaliserende Centrum Partij '86. De opmars van de CD zette zich sindsdien voort en resulteerde uiteindelijk in ruim 81.000 stemmen (0,9% van het totaal) tijdens de Tweede Kamerverkiezingen. Evenals voorheen boekten de CD ook nu weer het meeste electorale succes in de grote steden, waarbij in Rotterdam met 3,4% van het aantal uitgebrachte stemmen de hoogste score werd behaald.

In het licht van de niet aflatende negatieve publiciteit rond de CD en de tamelijk amateuristische verkiezingscampagne, die bovendien gekenmerkt werd door civiel-rechterlijke procedures aangespannen door opposanten, is het veroveren van een Tweede Kamerzetel door JANMAAT opmerkelijk. De voor de hand liggende conclusie is dat de CD profijt hebben bij iedere vorm van publiciteit en dat het kiezerspotentieel van de partij met name in de oude wijken van grote steden ontvankelijk is en blijft voor de xenofobe parolen van de partij.

Of JANMAAT erin zal slagen om de nieuw verworven positie van de CD de stabilisefen en verder uit te bouwen moet worden afgewacht. Feit is dat de historie van de voormalige Centrum Partij, waaruit de CD tenslotte is voortgekomen, heeft aangetoond dat factievorming en onderlinge rivaliteit onlosmakelijk verbonden zijn met het lot van extreem-rechtse partijen in Nederland. Bovendien is JANMAAT ook in de CD-gelederen een controversieel figuur, die meer door rancune dan door helder politiek inzicht gedreven wordt en voorts gespeend is van leiderscapaciteiten.

Het succes van de CD zal waarschijnlijk een positieve uitstraling hebben op andere rechts-extreme groeperingen in Nederland. In dit verband kan worden opgemerkt dat leden van het JONGEREN FRONT NEDERLAND (JFN) ten behoeve van de CD hand- en spandiensten hebben verleend tijdens de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen, zonder dat er overigens sprake is van een officiële relatie tussen de partij en het JFN. Ofschoon JANMAAT in kleine kring kenbaar heeft gemaakt dat de steun van dergelijke rechts-extremistische jongeren na het behalen van de Kamerzetel niet meer gewenst is, zal hij het zich toch niet kunnen permitteren om hen zonder meer terzijde te schuiven. Een aantal van deze jeugdigen vormt namelijk de kern van de officiële CD jongerengroepering Centrum Democraten Jongeren Aktief (CDJA). Ook zal JANMAAT de steun van dergelijke jongeren in willen roepen om zich in de toekomst te kunnen weren tegen de oppositie van anti-racisme en anti-fascisme groepen. Binnen de partij is men vastberaden om een tweede "Kedichem" te voorkomen.

De nieuw verworven status van JANMAAT als lid van de Tweede Kamer zal hem in het buitenland ongetwijfeld meer aanzien geven bij geestverwante partijen. Verwacht mag worden dat de reeds bestaande banden met het FRONT NATIONAL (FN), de DEUTSCHE VOLKS UNION (CDU) en in mindere mate het VLAAMS BLOK (VB) aangehaald zullen worden. Het mag niet worden uitgesloten dat de DVU, die reeds eerder financiële steun verleende aan de CD, JANMAAT behulpzaam zal zijn bij het opbouwen van een partijapparaat. Evenzeer zal het FN de CD willen steunen:

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat de Westeuropese trend rond rechts-extremistische partijen, veroorzaakt door de blijkbaar wervende kracht van onbeschroomd uitgedragen xenofobe opvattingen, zich nu ook in Nederland manifesteert ten gunste van de Centrum Democraten. Daarbij moet wel worden aangetekend dat het gebrek aan charisma en leiderscapaciteiten bij partijleider JANMAAT op dit moment nog voorkomt dat de CD een meer dan marginale factor in de Nederlandse politiek vormt.

III. VRIENDSCHAPSVERENIGINGEN

=====

Vriendschapsvereniging Nederland-DDR in problemen

De Vriendschapsvereniging Nederland DDR maakt moeilijke tijden door. Haar bestaansrecht berust voornamelijk op onversneden sympathie voor alles wat uit de Oostduitse koker tevoorschijn komt en zij ijvert ervoor de belangstelling voor de "socialistische heilstaat" in invloedrijke kringen in Nederland te vergroten. Een van de manieren waarop men hieraan inhoud wilde geven was het organiseren van een symposium ter gelegenheid van het veertig jarig bestaan van de DDR, dit najaar. De rigide houding van de DDR ten aanzien van de snelle ontwikkelingen in sommige Oosteuropese landen en democratiseringstendenzen in het algemeen blijkt zich evenwel zozeer tegen de VND te gaan keren dat dit symposium moest worden afgelast.

De problemen voor de VND begonnen ruim drie maanden geleden grote omvang aan te nemen toen de DDR autoriteiten tot ontzetting van velen in Oost en West instemming betuigden met de gewelddadige onderdrukking van de Chinese studentenprotesten. De reis van een delegatie van Nederlandse parlementariers, die half juni onder auspiciën van de VND de DDR zouden bezoeken, werd te elfder ure afgelast, nadat de deelnemende Kamerleden van de PvdA en VVD door hun respectievelijke fracties waren teruggefloten. Een gevoelige slag voor de VND was dat een aantal, uit de landelijke politiek bekende, leden demonstratief het lidmaatschap opzegde.

De voorbereidingen voor het symposium in november, ter viering van het 15-jarig VND- en het 40-jarig DDR jubileum kwamen daarmee onder druk te staan. Overigens had de VND rondom dit symposium al eerder tegenslagen te verwerken gehad en wel uit onverwachte hoek. De DDR ambassade had namelijk, in een reactie op een VND bedelbrief aan een groot aantal bedrijven, bij monde van de Handelsraad aan de aangeschreven bedrijven het signaal doen uitgaan dat de DDR niets in het symposium zag. Sterker nog, het VND bestuur kreeg van ambassademedewerkers te horen dat men eigenlijk helemaal niets van het symposium wilde weten. Er was een interventie op hoog niveau uit Oost Berlijn voor nodig om de VND weer gerust te stellen.

Wilde het in de relatie met de officiële vertegenwoordiging op dat moment dus niet al te best vlotten, ook intern kreeg men onenigheid, onder andere over een felicitatiebrief van de Franse vriendschapsvereniging met de DDR aan het adres van Honecker die op last van de Liga für Völkerverfreundschaft mede door de VND ondertekend moest worden. Een deel van het VND bestuur kon zich niet verenigen met de zeer lovende en bombastische bewoordingen in die brief zodat uiteindelijk, om een naderende scheuring in de VND af te wenden, besloten werd tot het opstellen van een eigen tekst.

En thans kampt de VND met het gezichtsverlies dat de aanhoudende stroom vluchtelingen het Oostduitse regime bezorgt. Het VND bestuur zou zich weleens gedwongen kunnen voelen te kiezen tussen loyaliteit aan de DDR of geloofwaardigheid in eigen land. Als men in de DDR namelijk van de VND verwacht over de vluchtelingenstroom te schrijven in termen als "mensenhandel", "militaire operatie" en "ontvoering", termen die op dit moment opgeld doen in de ingezonden brieven in de Oostduitse partijkrant Neues Deutschland, dan zou de toekomst van de vereniging op het spel kunnen komen te staan.

Tegen deze achtergrond is het niet verwonderlijk dat de VND besloten heeft de geplande festiviteiten in verband met de verjaardag van de "eerste boeren- en arbeidersstaat op Duits grondgebied" af te gelasten. In een brief aan de leden verantwoordt het bestuur deze stap door te wijzen op "het politieke klimaat" en op het feit dat "intern enige bedachtzaamheid ten aanzien van de officiële DDR-politiek is ontstaan". Daarnaast speelt duidelijk de angst dat het symposium door politieke tegenstanders aangegrepen zal worden om enige heikele punten voor het voetlicht te brengen en dat zou geen goed doen aan het thema "Nederland en de DDR - naar vrede in Europa". Een en ander betekent dat het VND jubileum slechts bescheiden aandacht zal krijgen, en dat de overige plannen voorlopig een jaar zijn opgeschort.

IV. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

Activistisch verzet tegen genetische manipulatie

In de nacht van 9 op 10 augustus hebben actievoerders voor enige miljoenen gulden schade bij het onderzoeksinstituut ITAL te Wageningen aangericht door honderden genetisch gemanipuleerde aardappelplanten uit de grond te trekken en door elkaar te gooien. De vernielingen werden op 11 augustus door middel van een persverklaring opgeëist door de actiegroep "De Ziedende Bintjes". In deze persverklaring stellen de actievoerders, dat de door het ITAL uitgevoerde experimenten bijdragen aan het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. De actie heeft ogenschijnlijk een ludiek karakter, maar de motieven van de actievoerders en de samenhang met andere acties plaatsen de zaak in een ander licht.

De actie tegen het ITAL komt niet onverwacht. In de NN 31 (10 mei 1989) werd reeds melding gemaakt van de bezwaren die er binnen kringen van "De Beweging" bestaan tegen de door het ITAL beoogde proeven. Aan het eind van het artikel werd een oproep gedaan het proefveld om te schoffelen indien de gemeente Wageningen toestemming zou verlenen om de proeven uit te voeren. Binnen "De Beweging" vormt de bio- en genetechnologie een onderwerp dat steeds meer in de belangstelling komt te staan.

Volgens de activisten kan de genetische manipulatie verstrekkende gevolgen hebben voor de agrarische sector in het algemeen en die van de Derde Wereld in het bijzonder. Door middel van genetische manipulatie is het immers mogelijk gewassen resistent te maken tegen bestrijdingsmiddelen. Een groot deel van de onderzoeken zou betaald worden door multinationals als Shell, Hoechst en Sandoz. Deze multinationals hebben bovendien vele (zaad)veredelingsbedrijven opgekocht en beschikken zodoende over de mogelijkheid zowel de genetisch gemanipuleerde plant als het bestrijdingsmiddel te leveren. Door deze koppelverkoop kunnen de multinationals een steeds groter deel van de markt in handen krijgen.

Ook binnen de zogenaamde anti-imperialistische kringen van "De Beweging" bestaat een opvallende belangstelling voor de strijd tegen de bio- en genentechnologie. De "anti-impies" zijn een stroming binnen de links-extremistische beweging in enkele Westeuropese landen, die haar strijd exclusief richt tegen "het Westerse kapitalisme en haar handlangers". De bekendste Nederlandse groep die tot deze stroming gerekend moet worden is RaRa. Voor de "anti-impies" vormt de strijd tegen de bio- en genentechnologie geen doel op zich, maar is zij een onderdeel van een veel groter geheel. In een geforceerde poging de verschillende strijdterreinen van de beweging inhoudelijk met elkaar te verbinden hebben de "anti-impies" het verzet tegen de voortschrijdende bio- en genentechnologie tot een van de speerpunten van het activisme verklaard. Andere speerpunten zijn: politieke repressie, vluchtelingen- en vreemdelingenpolitiek en de kraakstrijd. Recentelijk kwam deze bundeling van onderwerpen heel duidelijk naar voren in de manifestaties tegen de Europese eenwording, de zogenaamde "European Festivities".

Gelet op het bovenstaande lijkt het dan ook geen al te gewaagde stelling, dat er in de nabije toekomst meer acties zullen plaatsvinden tegen instituten die zich met bio- en genentechnologie bezighouden.

North Atlantic De-Fence Movement

Regelmatig weten actievoerders van de North Atlantic De-Fence Movement (NAD-FM), de zogenaamde "onthekkers", in de media de nodige aandacht voor zich op te eisen door militaire bases te betreden in een poging gevechtsvliegtuigen onklaar te maken en tegelijkertijd voedselgewassen aan te planten. De NAD-FM onderscheidt zich nadrukkelijk van andere actiegroepen, doordat haar leden in hun streven naar publiciteit zich na acties gewillig laten arresteren en opgelegde straffen gebruikt worden om de onderlinge banden te versterken.

European Festivities

Van 7 tot en met 10 september 1989 werd in de Haagse binnenstad een officiële promotie-campagne gehouden voor Europa 1992. De Beweging, in het bijzonder de anti-imperialistische stroming daarin, greep deze gelegenheid aan om in Den Haag van 6 t/m 10 september een tegen-campagne te organiseren onder het motto "Stop Europa 1992".

Het item Europa '92 wordt door anti-imperialisten gebruikt als kapstok waaraan de verschillende strijd-terreinen van De Beweging, zoals bio- en genetechnologie, cityvorming, vluchtelingenbeleid en politieke repressie, worden opgehangen in een poging deze inhoudelijk met elkaar te verbinden.

Ongeveer 400 à 500 personen namen aan het programma deel.

Om alle personen te kunnen huisvesten werd een aantal panden gekraakt. In het oog lopend was de kraakactie van het perceel Lange Voorhout 13, dat onmiddellijk werd ontruimd en waarbij ± 40 personen werden aangehouden.

De "tegen-festivities" moeten worden gezien als aftrap van een anti-Europa'92 campagne die de anti-imperialisten voor de komende periode in gedachte hebben.

Festival "EUROPA TEGEN DE STROOM IN"

Op 15,16 en 17 september 1989 werd in de Amsterdamse Beurs van Berlage de manifestatie "Europa tegen de Stroom in" gehouden. Het festival werd opgezet door Nederlandse anarchisten (waarvan enkele actief in het politiek activisme), die zich hadden laten inspireren door Engelse en Duitse alternatieve boekenbeurzen. De doelstelling van deze manifestatie was om een "vrije en onafhankelijke" informatie uitwisseling tussen personen en organisaties (van politiek activistisch gehalte) "van Oeral tot IJsland en van Noordkaap tot Gibraltar" te bevorderen. Hierbij heeft men die informatie op het oog, die buiten het officiële en commerciële circuit om haar verspreiding moet vinden.

Op de manifestatie presenteerden zich zo'n 300 groepen uit 21 landen. Hieronder waren onder uitgevers, linkse boekhandels en actiegroepen, maar ook links-radicale en anarchistische groeperingen. Naast de Nederlandse deelnemers, van wie enkele ook actief in het politiek gewelddadig activisme, waren ook veel vertegenwoordigers aanwezig uit de B.R.D., Italië en een aantal Oostbloklanden.

Er zijn zo'n 3000 tot 5000 betalende bezoekers geweest, die kennis hebben kunnen maken met deze tegenstroomse groeperingen.

De organisatoren toonden zich achteraf overwegend tevreden over de manifestatie. Zij menen er in geslaagd te zijn de verscheidenheid van het politiek activistisch verzet in Europa in beeld te brengen. De verschillende groepen konden zich zelf presenteren in een bredere context en daarmee het hokjes-denken doorbreken.

V. TERRORISME

De Palestijnen in Nederland

Sedert anderhalf jaar staat de Palestijnse kwestie weer in het middelpunt van de belangstelling; de media berichten vrijwel dagelijks over de onlusten op de Westelijke Jordaanoever en in de Gazastrook.

In Nederland vonden deze gebeurtenissen hun weerslag in het feit dat de hier te lande woonachtige Palestijnen weer massaal de straat op gingen om te demonstreren tegen de Israelische regering, hetgeen sinds 1982 (na de Israelische inval in Libanon) niet meer in die mate was gebeurd. Na een kleine terugval vinden nu weer met zekere regelmaat, overigens dun bezochte, manifestaties plaats.

Oorsprong

In ons land wonen naar schatting achthonderd Palestijnen, van wie het merendeel (ongeveer vijfhonderd) in Vlaardingen is geconcentreerd. De overigen wonen her en der verspreid. In de jaren zestig kwamen de eerste Palestijnen naar Nederland om een opleiding te volgen bij de firma ROMI B.V. (Rotterdamse Margarine Industrie) gevestigd in Vlaardingen met de bedoeling om in het filiaal in Nabloes op de Westelijke Jordaanoever tewerkgesteld te worden. In juni 1967 vond de "Zesdaagse oorlog" plaats waarbij Israel de Sinai, de Westelijke Jordaanoever, de Hoogvlakte van Golan en de Gazastrook veroverde. Na deze oorlog konden of wilden de in ons land verblijvende Palestijnen niet naar hun woonplaats terugkeren. Velen lieten hun gezinnen en familie naar Nederland overkomen. Vandaar dat de meeste Palestijnen in Vlaardingen uit de directe omgeving van Nabloes afkomstig zijn. Een gedeelte van de tweede generatie Palestijnen is in ons land geboren terwijl de overigen op vrij jonge leeftijd naar Nederland kwamen. De op Westerse leest geschoeide opvattingen van deze generatie hebben in enkele gevallen geleid tot botsingen met de eerste generatie. De derde generatie is groeiende.

Na de Israelische inval in Libanon in 1982 kwamen de eerste Palestijnse asielzoekers naar ons land. De druppelsgewijze aanvoer heeft geleid tot de aanwezigheid van ongeveer 250 Palestijnse asylanten.

Palestijnse Verenigingen.

De Palestijnen zijn in ons land sinds 1980 in georganiseerde vorm actief. Het gaat hierbij om de volgende verenigingen:

1. De Palestijnse Vereniging in Nederland (PVN).

Een soort overkoepelende algemene vereniging, waarvan vrijwel elke Palestijn lid kan worden. In feite bestaat deze vereniging nog slechts "op papier".

De PVN

bestond vroeger uit ongeveer 100 leden.

2. RABITAH/Palestijnse Federatie.

Medio mei 1989 is op initiatief van de huidige PLO-vertegenwoordiger Afif SAFIEH en Mahmoud RABBANI (voormalig consul - honorair van Koeweit en Jordanië) een stichting in het leven geroepen die tot doel heeft de belangen van de Palestijnen in Nederland te behartigen en van de Palestijnse kwestie te propageren, onder meer door regelmatige contacten met de media.

De naam van de nieuwe stichting is nog niet definitief vastgesteld: ze wordt echter aangeduid met RABITAH (vertaling: Bond) en Palestijnse Federatie. De samenstelling van het bestuur is reeds bekend: als "bekende" Palestijn in Nederland is RABBANI voorzitter geworden. SAFIEH heeft geen bestuursfunctie. De RABITAH bestaat voornamelijk uit louter intellectuele en welgestelde Palestijnen die voornamelijk in Amsterdam en omgeving woonachtig zijn.

3. De Algemene Palestijnse Arbeiders Vereniging (A.P.A.V.)

Na de "ontbinding" van de P.V.N. de belangrijkste Palestijnse vereniging.

Het is tevens de meest actieve vereniging, ondanks de grote interne verdeeldheid. Het voorzitterschap blijkt keer op keer een aanleiding voor hevige strijd.

De A.P.A.V. is organisator van anti-Israëlische demonstraties en werkt hierin voornamelijk samen met het K.M.A.N. (Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland) en het Palestina Komitee (PALKOM). De A.P.A.V. telt nog slechts 50 leden; enkele jaren geleden was het ledental nog ongeveer 100. Problemen rond de contributie-betaling liggen hieraan ten grondslag.

4. De Palestijnse Studenten Vereniging (P.S.V.).

De oprichting vond plaats in 1983. Destijds werd moeizaam het minimum vereiste aantal leden van vijftien bereikt. Er werden totaal geen activiteiten ontplooid.

De P.S.V. telt momenteel ongeveer vijftientig leden. De belangrijkste activiteiten spitsen zich toe op de ook hier heersende interne verdeeldheid.

5. De Palestijnse Vrouwen Unie (P.V.U)

Tot 1988 een enigszins "sluimerende" vereniging. Het in januari 1988 gekozen bestuur ging met voortvarendheid te werk. Ook hier stak interne verdeeldheid de kop op ; het bestuur trad af en in november 1988 werden nieuwe verkiezingen gehouden.

Het ontbreekt aan enige vorm van activiteit binnen de P.V.U., die circa 30 leden telt.

De diverse verenigingen stellen zich ten doel de hier te lande wonende Palestijnen culturele en sociale opvangmogelijkheden te bieden en tevens de Nederlandse bevolking te informeren omtrent de Palestijnse kwestie. De verenigingen worden hierin bijgestaan door het Palestina Komitee (PALKOM) en het Medisch Komitee Palestina (M.K.P.). Het PALKOM heeft zich ten doel gesteld in Nederland een politieke steuncampagne te voeren voor de Palestijnse aspiraties, terwijl het M.K.P.- dat sinds 1985 onafhankelijk van het PALKOM opereert - daadwerkelijke steun verleent aan de Palestijnse Rode Halve Maan (het Palestijnse Rode Kruis).

P.L.O.-kantoor in Nederland.

Afif SAFIEH, sinds 19-10-1987 P.L.O.-vertegenwoordiger in Nederland, heeft zich tot nu toe conform de verwachting geprofileerd als een actieve en intelligente man die met veel voortvarendheid de Palestijnse zaak in Nederland behartigt.

Hij ontmoet alom respect, hetgeen niet in de laatste plaats te danken is aan zijn uitstekende diplomatieke vaardigheden. Toch mag niet onvermeld blijven dat ook de onlusten in de bezette gebieden hebben meegewerkt aan de vorming van SAFIEH's goede imago. Hij zag namelijk al vrij snel in dat het optreden van de Israelische militairen ten gunste van de Palestijnse zaak kon worden gebruikt. Een bewijs hiervan op politiek niveau is de wijze waarop hij door enige Arabische Ambassadeurs druk heeft laten uitoefenen op de Nederlandse regering, opdat deze het Israelische beleid zou veroordelen. Daarnaast heeft hij op het financiële en organisatorische vlak hulp geboden aan de met de Palestijnen sympathiserende organisaties en zodoende meegewerkt aan de totstandkoming van diverse demonstraties die in ons land zijn gehouden. Zijn aanwezigheid op een aantal van deze demonstraties heeft zijn aanzien binnen de Palestijnse gemeenschap in Nederland doen toenemen.